

Bronnen:

HCO Toegangsnr.
0260, Handschriften-
collectie van J. Hoge-
man, inv.nr. 95

F.W. Schmidt, *Te
laate genodigt of in'tge-
heel vergeten. De posi-
tie van Hasselt en
Steenwijk binnen het
bestuur van het gewest
Overijssel 1621-1795*
(Kampen 2001) 90-
96.

Histovisie 7.3 en
Histovisie 20.3.

Gens Nostra, num-
mer 4/5, april/mei
2005.

Door Hermen gemaakte
tekening. Waarschijnlijk
een medebestuurders van
Hasselt.

Histo-visie

Twee achterneven gegijzeld

In 1628 ondertekende Hasselt en Steenwijk naar aanleiding van onrechtvaardige behandelingen door de Staten van Overijssel een akte tot onderlinge bijstand. Daarin verplichtten beide steden zich om elkaar met raad en daad bij te staan. De ermee gemoeide kosten, die nogal hoog op zouden kunnen lopen, omdat eventueel ook buiten Overijssel steun zou worden gezocht, zouden gemeenschappelijk worden gedragen.

Zo werden het Land van Vollenhove en het Hasselter Ambt bij de verponding hoger aangeslagen dan elders. Bovendien had datzelfde jaar de Staten besloten dat alleen burgers uit de drie Hoofdsteden en Riddermatigen mochten jagen. Hasselt en Steenwijk werden buitengesloten.

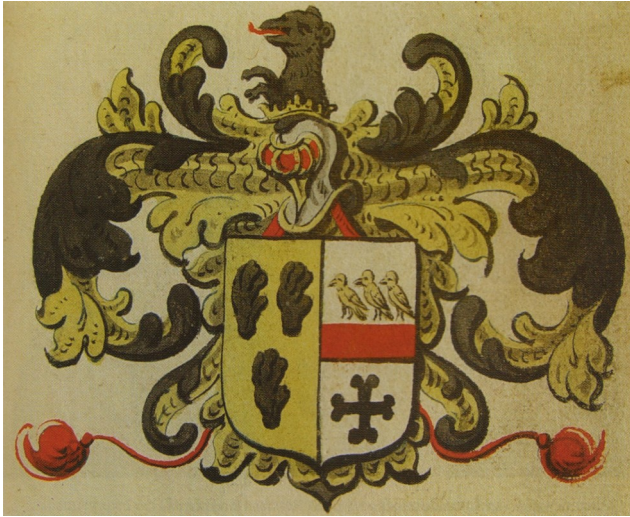
Bij de Staten vond men onvoldoende gehoor. Vandaar dat Hermen Bloemert en Everhardt ter Steege naar Den

Alliantiewapen van Johan Schultinck [de vader van Michiel] en Elisabeth ter Steege [de tante van Everhardt].

Wapen van Everhardt ter Steege [in goud twee zwarte balken] en zijn vrouw.

Alliantiewapen van Michiel Schultinck en Jannichjen Bloemers.

Alliantiewapen van Hermen Bloemert en Anna Schultinck. Zij was een dochter van Michiel Schultinck en zijn vrouw Jannichjen Bloemers. Anna was blijkbaar ook via moederslijn familie van Hermen. De wapens zijn bijna identiek aan elkaar. Alleen de vogels wijzen een andere kant op.

Haag reisden om bijval te krijgen voor hun grieven.

Beide mannen waren familie van elkaar. Everhardt was een zoon van Zigher ter Steege en Hermen was getrouwd met een kleindochter van de tante van Everhardt. Het verbond tussen Steenwijk en Hasselt is waarschijnlijk deels ook tot stand gekomen vanwege onderlinge familie relaties.

Hun reis bleek echter tevergeefs te zijn. Den Haag schoof de kwesties door aan de stadhouder en

deze legde het weer op het bordje van de Staten van Overijssel en daarmee was men weer bij af.

Ridderschap en de drie hoofdsteden nodigden de beide steden nog wel uit voor een onderhoud.

Hasselt en Steenwijk overlegden daarbij gezamenlijk een remonstrantie tegen de ongelijkheid van de verpondingen, het jachtplakkaat en enkele andere grieven. De Staten hoorden dit aan en volstonden slechts met het uitspreken van hun ongenoegen over de aangevoerde klachten zelf en de wijze waarop deze waren geuit. Hun verontwaardiging was nog eens extra toegenomen toen bovendien duidelijk werd dat noch de gedeputeerden uit Hasselt, noch die uit Steenwijk gemachtigd waren om over de geschillen te onderhandelen, maar dat zij slechts het één en ander mochten verduidelijken.

De Staten namen het verzet van de steden hoog op en tijdens het gesprek liet men weten dat er een onderzoek naar het optreden van Hasselt en

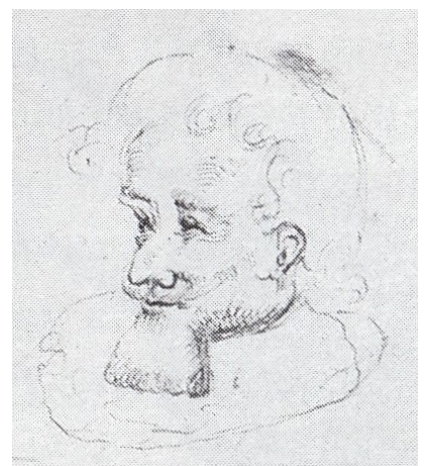
Steenwijk zou worden gestart.

Door deze escalatie en het op de lange baan schuiven van oplossingen, verslechterden de toch al de onder zware druk staande verhoudingen tussen de beide steden en het gewest.

Begin 1629 werd de tot dan toe nog op papier gevoerde strijd in daadwerkelijk verzet omgezet.

Op 21 januari liet namelijk de magistraat van Steenwijk de door soldaten gegijzelde boeren in vrijheid stellen. Deze uit het land van Vollenhove afkomstige plattelanders waren vanwege hun weigering om de verponding te betalen in hechtenis genomen.

Twee dagen later schaarde Hasselt zich achter dit optreden van Steenwijk. Toen de Staten begin februari beide steden verzochten om afgevaardigden naar Kampen te zenden, leek even een oplossing naderbij te komen. Maar al snel bleek dat Ridderschap en Steden het stadium van onderhandelingen min of meer achter zich hadden gelaten. Van een krachtdadige aanpak werd voorlopig meer succes verwacht. Twee gedeputeerden, burgemeester Hermen Bloemert van Hasselt en secretaris Everhardt ter Steege van Steenwijk, werden slachtoffers van deze koerswijziging. Zij werden op 13 februari in een herberg door de fiscaal gegijzeld. Twee die-naren moesten hen daar bewaken. De twee steden weigerden daarop nog onderhandelaars te zenden. Met de Sta-

Door Hermen gemaakte tekening. Waarschijnlijk een medebestuurder van Hasselt.

ten viel immers niet te praten. In de hoop dat de Staten-Generaal en de stadhouder het gewestelijk bestuur van Over-ijssel tot de orde zouden willen roepen, zond men eind februari brieven en gedeputeerden naar Den Haag..

Hoe ernstig het één en ander wel moest worden opgevat, bleek uit een op 28 februari gedateerd schrijven van Bloemert aan zijn mederaadsvrienden. Verontrust meldde hij dat hem vooral werd aangerekend, dat hij in het voorgaande jaar naar Den Haag was geweest om de zaak aan de stadhouder en de Staten-Generaal voor te leggen. Een week later schreef hij in mineur dat niet alleen hijzelf, maar ook Ter Steege in staat van beschuldiging zou worden gesteld. De aanklacht was niet mis. Beiden zouden hebben aangezet tot "*seditieuse comploterije, injurieuse diffamatiën en anderszins*". Op 13 maart ontken-den de magistraat en de gezwo-ren gemeente van Hasselt deze aantijgingen in een door 22 lieden ondertekende brief. Burgemeester Bloemert zou nooit tot complotten hebben aangezet Maar dat bracht de Staten niet af van hun voornemen. De fiscaal kreeg opdracht zijn onderzoek gewoon voort te zetten. Op 30 april

Door Hermen gemaakte tekening. Waarschijnlijk een medebestuurder van Hasselt.

Door Hermen gemaakte tekening. Waarschijnlijk een medebestuurder van Hasselt.

maakte Hasselt schriftelijk bezwaar tegen zijn ondervragingen. De zaak sleepte zich voort. Maar aangezien de positie van de gijzelaars steeds benarder werd, zodat voor het ergste moest worden gevreesd, begon de opstelling van Hasselt en Steenwijk wat tegemoetkomender te worden. Men verklaarde zich in mei dan ook bereid om wederom in conferentie te treden. Maar door de Staten werd dit aanbod niet in een uitnodiging omgezet, omdat de eis vooraf namelijk in vrijheidsstelling van beide gegijzelden - door hen werd afgewezen. De fiscaal moest zijn tegen beide heren en hun medeplichtigen gerichte werkzaamheden maar voortzetten. Vooral de uitbreiding die aan zijn onderzoek werd gegeven, baarde nieuwe zorg ⁵⁶. De bereidheid om nu nog afgevaardigden te zenden nam hiermee geheel af. Een verzoek van Bloemert - in juni 1629 - om hem in vrijheid te stellen, werd niet gehonoreerd. De Staten, merkend dat van het uitoefenen van enige pressie effect sorteerde, besloten zelfs op 7 juli nog een stap verder te gaan. Gedeputeerden van Hasselt en Steenwijk die waren uit-genodigd om in te stemmen met enkele wijzigingen van het landrecht, kregen te horen dat als niet snel achterstallige bedragen werden betaald er nieu-

we gijzelingen zouden volgen. Deze bedreigingen weerhiel-den de beide steden er echter niet van te verklaren dat men alleen wilde instemmen, in-dien hun burgers gelijk als die van de drie grote steden ten plattelande niet zouden mogen worden gearresteerd. Ridderschap en Steden gingen hiermee niet akkoord. Dat zou immers betekenen dat het door de Staten ingestelde jachtplakkaat door gebrek aan sanctiemogelijkheden krachteleos zou zijn geworden.

In september bevonden Bloemert en Ter Steege zich nog steeds in gijzeling. De tijd begon te dringen, want de winter naderde. De dan te verwachten weersomstandigheden zouden de onderhandelingen alleen nog maar verder vertragen. Het conflict nog duurde voort. Op 16 maart 1630 werden de gedeputeerden van de Staten gemachtigd om eventueel met "*autoriteit*" op te treden. Wel waren inmiddels toen de beide gijzelaars vrijgelaten. Uiteindelijk werden de financiële kwesties geregeld, maar de uitsluiting van de jacht bleef.